

Forslag til handlingsplan for ung inkludering

Delmål 1: Barn og unge skal ha gode oppvekstvilkår i hele Nordland.

1. Nordland fylkeskommune vil bidra i kommunenes arbeid med gode oppvekstvilkår gjennom å:

- Følge opp avtale om folkehelse og lokal samfunnsutvikling.
- Videreutvikle samarbeidet om helsefremmende barnehager og skoler ved å opprette arbeidsgrupper for barnehage-, grunnskole- og videregående nivå som reviderer og videreutvikler kriterier og tilbud.
 - Utvikle og implementere felles tilbud som bidrar til at barn og unge får kompetanse om sin egen utvikling og verktøy for å mestre livet.
 - Utvikle kompetansetiltak i relasjonsbygging for alle som jobber med opplæring, og vurdere om disse skal være obligatoriske moduler for alle ansatte.

Når: 2023 – Ansvar: avdeling for samfunnsutvikling – Mulige indikatorer: Ungdata og elevundersøkelsen

2. Nordland fylkeskommune vil invitere kommunene til å være pilotkommuner for å styrke barn og unges tilknytting til lokalmiljøet. Erfaringene fra pilotene skal tas med videre i fylkeskommunens ordinære driftsoppgaver og spres som et tilbud til resterende kommuner i Nordland.

- Samarbeide med 5 kommuner i Nordland for å pilotere et felles løft for å legge til rette for inkluderende møteplasser, blant annet gjennom åpne offentlige bygg på ettermiddagstid.
- Samarbeide med 5 kommuner og lokalt næringsliv for å utvikle nye mobilitetstilbud på fritiden for barn og unge i spredtbygde områder.
- Samarbeide med 5 kommuner og lokalt arbeidsliv om tiltak som kan gi barn og unge kunnskap om veier for å kvalifisere seg til lokalt arbeidsliv og hvilke karrieremuligheter som finnes lokalt. Alle 10. klassinger bør få tilbud om sommerjobb.

Når: 2023 – Ansvar: avdelingene for samfunnsutvikling, transport og infrastruktur, og utdanning og kompetanse – Mulige indikatorer: Ungdata

3. Fylkeskommunen vil gjennomgå eksisterende virkemidler og vurdere om de er tilstrekkelige for å mobilisere til tiltak for gode oppvekstvilkår for de mest sårbare i lokalsamfunnene.

Når: løpende – Ansvar: avdeling for samfunnsutvikling – Mulige indikatorer: tilskudd til gode oppvekstvilkår

Delmål 2: Unge i Nordland skal møte helhetlige og samordnede tjenester.

1. Nordland fylkeskommune vil invitere til forpliktende samarbeid og bygge varige strukturer i arbeidet med ung inkludering.

- Fylkeskommunen vil invitere til et bredt partnerskap i Nordland for å organisere opp arbeidet med ung inkludering som et regionalt målrettet samfunnsoppdrag (mission).
- Fylkeskommunen vil invitere statsforvalteren, NAV Nordland, Helse Nord og KS til et samarbeid om felles veiledere rettet mot kommunenes oppfølging av barn og unge i risiko for utenforskap.

Når: 2023 – Ansvar: gjennomføringsteamet – Mulige indikatorer: etablering av partnerskap, kommunene tar i bruk veilederne

2. Fylkeskommunen vil invitere Helse Nord RHF og kommunene til et samarbeid for å forebygge psykisk uhelse blant elever i videregående opplæring.

Når: 2023 – Ansvar: avdeling for samfunnsutvikling – Mulige indikatorer: Ungdata, sosial- og trygdeytelser pga. psykisk uhelse

3. Alle som starter videregående opplæring skal gjennomføre.

Løpende tiltak i videregående skole:

- Alle videregående skoler innfører felles rutiner for å tilby universelt overgangsarbeid fra ungdomsskole til videregående opplæring.
- Alle videregående skoler tar i bruk felles IKO-metodikk og journalverktøy for elevoppfølging.
- Alle videregående skoler har tiltak som fremmer gjennomføring for elever som må flytte for å gå på skole. Arbeidet må involvere både vertskommune og elevenes hjemkommune.
- Samarbeid med kommunene i Nordland og Mental Helse om å implementere YAM (mestringsverktøy) i VG1. Fremdrift er avhengig av kapasitet for utdanning av instruktører.

Pågående forsøk:

- Mosjøen og Hadsel vgs samarbeider om en pilot «Helhetlig oppfølging i lære» for å forebygge frafall fra læretiden. Erfaringene fra piloten skal implementeres i ordinære tjenester i videregående skoler i Nordland 2023/24.
- Alle videregående skoler i Nordland deltar i to pilotprosjekter i samarbeid med Nordlandssykehuset for å forebygge skolefrfall, MIO (målrettet og individuell overgangsarbeid) og GPS (gå på skolen). Erfaringer fra pilotene skal implementeres i skolenes ordinære tjenester fra og med 2024/25.

Nye forsøk:

- Nordland fylkeskommune skal pilotere et søkbart alternativt tilbud etter 10. trinn for ungdom med stor risiko for frafall fra VG1 ved 2 videregående skoler fra og med 2023/24.

Ansvar: avdelingene for utdanning og kompetanse og samfunnsutvikling – Mulige indikatorer: gjennomføring

4. Fylkeskommunen vil invitere NAV og arbeidslivet til samarbeid for å styrke unge i risiko sin tilknytting til arbeidslivet.

- Fylkeskommunen skal som stor og kompetent arbeidsgiver eksperimentere med tiltak for å inkludere unge som ikke kan arbeide i heltidsstillinger.
- Samarbeid om tilrettelagte arbeidsplasser for unge med funksjonsnedsettelse.
- Pilot i to geografiske områder for å ta i bruk alle muligheter for å sikre at unge i Nordland kan fullføre videregående opplæring og styrke tilknyttingen til arbeidslivet.

Når: 2023 – Ansvar: avdeling for samfunnsutvikling – Mulige indikatorer: færre unge på trygd

5. Nordland har en rekke tilbud rettet mot oppvekst og opplæring, arbeid og arbeidstrening samt helse og omsorg, som ligger på tvers av kommunene og arbeidsinkluderingsbedriftene. I det videre arbeidet med ung inkludering vurderes det hvordan disse tilbudene kan bidra til ung inkludering.

Når: 2023 – Ansvar: avdeling for samfunnsutvikling – Mulige indikatorer: Ungdata, færre unge på trygd

Delmål 3: Samiske unge skal kunne delta i samfunnet på egne språklige og kulturelle premisser.

1. Nordland fylkeskommune vil invitere Sametinget, statsforvalteren og kommunene til et samarbeid for å styrke opplæring i samiske språk, kultur og historie gjennom å gjøre det attraktivt å utdanne seg til og arbeide som samisk språklærer i Nordland.

- Videreføring av stipendordningen til lærerutdanningene med samisk i fagkretsen.
- Opprette et fagnettverk med en nettverkskoordinator og jevnlig fysiske og digitale møter for samisklærere på alle skolenivåer i Nordland, etter modell av andre fagnettverk for fagområder i videregående skole.
- Kartlegge og samle alt av undervisningsmaterieell som allerede finnes, og gjøre det tilgjengelig på en offentlig plattform.
- Styrke samisk undervisning gjennom bruk av samiskspråklige assistenter på skoler som gir samisk språkundervisning.

Når: 2023 – Ansvar: avdelingene for samfunnsutvikling og utdanning og kompetanse – Mulige indikatorer: flere samiske språklærere, flere som velger samisk språkundervisning

2. Fylkeskommunen vil arbeide for å synliggjøre samiske språk, kultur og historie i nordlandssamfunnet og i undervisningen i grunnskole og videregående skole.

- Gi fagnettverket i skolen, når det er etablert, i oppgave å utarbeide og iverksette et felles opplegg for undervisningen i vgs i Nordland innenfor samiske språk, kultur og samfunnsliv, med både generell og lokal forankring.
- Invitere Nord universitet, samiske språksentre og samiske forvaltningskommuner til en arbeidsgruppe som skal jobbe for økt synlighet og bedre kunnskap om samiske forhold blant

Nordlands befolkning og samtidig synliggjøre behovet for samiske språk og kulturkunnskap i mange yrkesgrupper.

- Invitere Nord universitet til et felles arbeid for at samisk historie anerkjennes og tas inn som en del av den norske historien, vår felles historie, gjennom lokale læreplaner. Både norske og samiske læreplaner.
- Invitere private og offentlige aktører til å være med på samiske holdningskampanjer.

Når: 2023 – Ansvar: avdelingene for samfunnsutvikling og utdanning og kompetanse – Mulige indikatorer: Færre samiske unge opplever utenforskap, flere tar samisk språkundervisning, skoler tar i bruk nye lokale læreplaner

3. Bistå Hattfjelldal som samisk språkforvaltningskommune i prosessen med å få status som «smart village» - et bærekraftig lokalsamfunn der det er plass til alle og unge som står trygt i sin samiske identitet.

Når: 2023 – Ansvar: avdeling for samfunnsutvikling – Mulige indikatorer: et bærekraftig lokalsamfunn

4. Fylkeskommunen vil arbeide overfor nasjonale myndigheter for at alle elever i Nordland skal kunne velge å ha opplæring i samiske språk. Et første steg kan være at alle elever kan velge samisk som fordypning på linje med fremmedspråk.

Når: 2023 – Ansvar: avdeling for samfunnsutvikling – Mulige indikatorer: flere elever som velger samiske språk

Delmål 4: Barn og unge voksne med funksjonsnedsettelse skal ha like muligheter til utdanning, arbeid og deltakelse.

1. Nordland fylkeskommune vil invitere statsforvalteren til å samarbeide om en fagdag for kommunene, NAV, spesialisthelsetjenesten og andre aktuelle deltakere for å sette den nye loven om barnekoordinator på dagsorden.

Når: 2023 – Ansvar: avdeling for samfunnsutvikling – Mulige indikatorer: Alle barn med funksjonsnedsettelse får koordinator

2. Fylkeskommunen vil invitere interesseorganisasjoner og rådet for personer med funksjonsnedsettelse i Nordland til å ta initiativ til en kampanje. Målet er å skape en holdningsendring og bidra til at barn og unge med funksjonsnedsettelse ikke forskjellsbehandles eller møtes med lavere forventninger enn andre barn og unge.

Når: 2023 – Ansvar: avdeling for utdanning og kompetanse – Mulige indikatorer: økt gjennomføring i videregående opplæring

3. Fylkeskommunen vil invitere statsforvalteren, interesseorganisasjoner og rådet for personer med funksjonsnedsettelse til et samarbeid om utvikling av en mulighetsplakat til bruk i barnehager og skoler i Nordland, for å spre kunnskap om rettigheter til barn og unge med funksjonsnedsettelse.

Når: 2023 – Ansvar: avdelingene for utdanning og kompetanse og samfunnsutvikling – Mulige indikatorer: Plakaten blir tatt i bruk

4. Nordland fylkeskommune vil vurdere hvordan en eventuell etablering av Sjunkehatten folkehøgskole kan være en del av arbeidet med ung inkludering i Nordland

Når: Løpende – Ansvar: avdeling for samfunnsutvikling – Mulige indikatorer: realisering av prosjektet

Nordland fylkeskommune vil vurdere hvordan en eventuell etablering av Sjunkehatten folkehøgskole kan være en del av arbeidet med ung inkludering i Nordland

5. Fylkeskommunen vil arbeide opp mot nasjonale myndigheter for at adgangen til dispensasjon fra universell utforming fases ut for alle skoler, barnehager, arenaer hvor det foregår fritidsaktiviteter og offentlige transportmidler.

Når: 2023 – Ansvar: avdeling for samfunnsutvikling – Mulige indikatorer: Ingen adgang til dispensasjon

6. Fylkeskommunen vil arbeide opp mot nasjonale myndigheter for at personer med livsvarige funksjonsnedsettelse ikke må fornye dokumentasjon for å motta hjelpemidler og offentlige ytelser.

Når: 2023 – Ansvar: avdeling for samfunnsutvikling – Mulige indikatorer: ingen nye dokumentasjonskrav når diagnose foreligger

Kunnskapsbehov

Gjennom arbeidet med handlingsplanen har det oppstått behov for mer kunnskap for å kunne målrette tiltak.

1. Nordland fylkeskommune vil i et partnerskap med Nordlandsforskning invitere fylkeskommuner, KS og NAV til et samarbeid for å få et bedre kunnskapsgrunnlag om omfanget av ungt utenforskap. Arbeidet skal vektlegge kunnskap om hvem som er de mest sårbare gruppene – utsatte NEETS og hvilke faktorer som gir økt risiko for utsatte NEETS.

Når: 2023 – Ansvar: gjennomføringsteamet

2. Det er i de siste årene satt i verk en rekke tiltak for at ungdom som ikke har fullført videregående opplæring skal kunne kvalifisere seg til arbeidsliv og videre studier. Nordland fylkeskommune vil i et partnerskap med Nordlandsforskning evaluere tiltakene i Nordland. Evalueringen skal undersøke hvilke tiltak som virker og anbefale hvordan tiltakene kan implementeres som en del av fylkeskommunens virkemidler for å nå målet om full gjennomføring i videregående opplæring.

Når: 2023 – Ansvar: gjennomføringsteamet

3. Som en del av visjonen om at alle skal gjennomføre videregående opplæring har fylkeskommunen etablert en helhetlig elev- og lærlingtjeneste ved de videregående skolene. Tjenesten har nå fått virke en stund og det er ønskelig å evaluere hvordan tjenesten fungerer for ungdom som ikke søker seg til videregående opplæring og elever som står i fare for å avslutte videregående opplæring uten fagbrev, studiekompetanse eller fastsatt opplæringsmål.

Når: 2023 – Ansvar: gjennomføringsteamet

4. Nordland fylkeskommune vil invitere Nord universitet til et samarbeid om ung inkludering. Aktuelle tema er samarbeid om forskning og masteroppgaver og at ny kunnskap om ung inkludering blir en del av undervisningen ved Nord universitet.

Når: 2023 – Ansvar: gjennomføringsteamet